

Esclata el canvi

Reconeguda aquella situació insostenible i qüestionada la institució (tal com descriu Víctor Aparicio en el seu article), el president de la Diputació Antoni Xuclà va nomenar com a nou director de l'establiment el Dr. Ramon Noguera (que fins llavors exercia a Anglaterra), el qual, entre altres actuacions, va construir un nou pavelló. Més endavant, es va crear una direcció col·legiada coneguda com a «triumvirat», amb els doctors Joan Torres, Carmen Glòria Hortal i Andrés Benítez, que va iniciar el canvi en profunditat. D'altra banda, en l'àmbit de la política, la implicació de Just M. Casero, el primer diputat que va trepitjar regularment el centre, va encarnar el suport polític imprescindible per desencadenar el canvi.

Just M. Casero (1946-1981) va ser, entre 1979 i 1981, regidor de l'Ajuntament de Girona en la candidatura socialista i diputat ponent de Sanitat a la Diputació de Girona, càrrec des del qual va treballar a fons per reformar l'Hospital Psiquiàtric de Salt.

Tanmateix, Just M. Casero ens va deixar prematurament. Com a diputat havia fet seva la causa de la modernització i dignificació del psiquiàtric, des del primer dia, però la vida no li va deixar temps per materialitzar els seus projectes. Ens queden els seus escrits com a testimoni d'un esperit sensible i batallador, orientat al canvi imprescindible que el centre exigia. En paraules de Joan Torres, va ser el llevat imprescindible per a la consolidació del canvi necessari, i Pius Pujades dona fe de la seva dedicació al projecte de canvi. Els textos que reproduïm tot seguit recullen aquell pensament i esperit de fa gairebé quaranta anys.

Salt, més que un centre psiquiàtric

«Aquest cap de setmana tindran lloc a Girona i Salt les I Jornades de Neuropsiquiatria que organitza l'Associació Espanyola de Neuropsiquiatria en col·laboració amb la Diputació de Girona [...]. Crec que l'ocasió és important. Les Jornades coincideixen, en el temps i en les estructures, amb el naixement d'una nova consciència

>> Cartell de les I Jornades de l'Associació Espanyola de Neuropsiquiatria, del 1980. (Font: ARXIU ALEGRIA SAMBOLA)

psiquiàtrica a casa nostra. No és un treball improvisat. Una primera etapa de cinc anys ha estat ja coberta, amb un balanç positiu de renovació institucional. La nova situació democràtica planteja unes noves necessitats i unes noves expectatives. La psiquiatria no és exclusivament un problema de relacions metge-malalt, sinó que hi ha implicada tota la societat, que amb la seva actitud i la seva com-

prensió pot modificar els resultats de qualsevol plantejament reformista o rupturista.

Aquest cap de setmana la psiquiatria serà present a Girona, no només per plantejar i resoldre problemes professionals, sinó també per llençar un nou repte a la comunitat de ciutadans: sense el suport de la societat, els psiquiàtrics continuaran essent camps de marginació.

>> *Just M. Casero.* Font: AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI (JOAQUIM CURBET HEREU).

No em puc estar de dir, ara i aquí, que aquesta actitud de col·laboració entre institució i societat planteja greus problemes als Ajuntaments i a les institucions assistencials. És difícil definir on comença el problema mèdic, i on el problema social. Segurament només queda un camí: la necessària cooperació entre medicina i societat en el marc d'una política de serveis socials que contempli noves competències i recursos per als Ajuntaments, i un nou sistema públic de finançament de la psiquiatria. Salt, aquests dies, serà més que un centre psiquiàtric. Serà una porta oberta al diàleg societat-psiquiatria. Un diàleg que esperem positiu.»

(«Quiosc» del *Punt Diari*, 26 de febrer de 1980)

Memorial de Just M. Casero

«I la primavera arribà al Psiquiàtric...

Recordes, Just, la primavera de 1979, després d'aquelles eleccions municipals quan un dels eslògans del teu partit era allò de la Primavera Socialista? Se'm fa present que en unes jornades sobre psiquiatria a Talavera de la Reina vaig al·ludir a l'esperança d'un canvi del nostre hospital psiquiàtric que podia ser afavorit per l'arribada de la "Primavera Socialista" que tu, com a diputat i president de la Comissió de Sanitat, portaves sota el braç.

De fet, des d'aquell juny de 1979 han passat moltes coses a l'Hospital i a Girona dins el món de la psiquiatria i això crec que és un deute que tenim amb tu tant els treballadors com els usuaris de la salut mental a les nostres comarques. Entre els esdeveniments més importants, cal parlar de les Jornades de l'Associació de Neuropsiquiatria celebrades a finals de febrer de l'any pas-

sat, les primeres Jornades Catalanes de Salut Mental de l'abril del mateix any i altres fets; els quals culminaren amb l'elaboració d'un pla assistencial per part de la direcció col·legiada de l'Hospital, que tu vas defensar i amb el qual tu et vas comprometre diverses vegades, públicament.

¿Quin fou el teu paper dins de tot l'enrenou creat en una institució com el Manicomi, el qual tendeix per ell mateix a la paràlisi i a la mort? Doncs bé, després de molt cercar crec que tu eres una mena de catalitzador, com el llevat imprescindible per a la fermentació. Amb la teva franquesa, espontaneïtat i, sobretot, la increïble sensibilitat pels problemes de la marginació social que sempre mostraves, feies que el teu contacte ens motivés i que fos una font d'optimisme i d'energia per afrontar el nostre treball diari [...]

(*Punt Diari*, 31 d'agost de 1980)